

חזפס אבן מקורי של החת"ם סופר מאת יוזף קריחובר, שנעשה בחיי מרמז החת"ם סופר. [ויקיפדיה]

**החרומו עולים
להר הבית -
קיבלנו רפורמים**

בריתנו וצדק

המכון להוצאת כתבי מורנו הרב יצחק ברנד שליט"א

החרימו עולים להר הבית - קיבלנו ריפורמים

[א] אחרי החרמת עולים להר הבית קיבלו הריפורמים שטח בכותל המערבי • **[ב]** לחימה נגד הריפורמים ע"י החתם סופר, והיתר הקרבת קרבנות על ידו • **[ג]** ראייה מהנהגת הגאון רבי עקיבא יוסף שליזנגר • **[ד]** גישה של התנגדות לחדש הוא סיבת ההתנגדות לתכלת • **[ה]** מדברי החזו"א שבמקום שיש הכרח מחדשים גם דברים שלא היו • **[ו]** מתשובת החת"ס למדים שסמך על בירור מקום המקדש תחת כיפת הסלע • **[ז]** שינויים בענין הר הבית, שהתגלו לאחר מכתב הרבנים משנת תשכ"ז • **[ח]** חז"ל מלמדים שניתן לחדש דבר שלא חידשו מקודם • **[ט]** הכל תלוי ברצון • **[י]** דברי האור שמח: אם לא מחדשים לטובה מחדשים לרעה • **[יא]** ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה • **[יב]** נחזור לענין הר הבית, והכותל והריפורמים • **[יג]** דברי אור החיים הקדוש על השתדלות לבנין בית המקדש

הדרום, אומרים מפורש שזה רק ראשית הדרך אבל הם רוצים להמשיך לקבל הנהגה זו גם בכותל המערבי הנוכחית להיתר תפילת הריפורמים, שהרי עיקר המטרה שלהם הוא להתגרות בשומרי התורה ולקבל עמדה שוויונית, ולא שיהיו נחשבים כשולי המחנה. **וכפי שאמר יוזם הפשרה נתן שרנסקי.**

והשאלה האם דברים אלו, החרמת עולי להר הבית, והתגברות הריפורמים בדרום כותל המערבי, במקום שעולים להר הבית, ושם נמצא מודעת הרבנות הראשית שאסור לעלות על הר הבית, קשורים זה לזה, או לא קשורים זה לזה.

[ב]

לחימה נגד הריפורמים ע"י החתם סופר, והיתר הקרבת קרבנות על ידו

הנה החתם סופר אמר סיסמה ללחום נגד הריפורמים והמשכילים אשר התחילו לעשות שינויים קטנים ביהדות, והוא ראה בזה סכנה שמטרתם להרוס לאט לאט את כל היהדות, ואמר אימרא ידועה "חדש אסור מן התורה בכל מקום" וזה הסיסמה שעל ידו לחם נגד משה מנדלסון, אבי המשכילים. והתוצאה ידועה שהלכו מדחי אל דחי ואילו היהדות הנאמנה ניצלו מזה בעיקבות המלחמה נגדם.

המאמר הזה של "חדש אסור מן התורה בכל מקום" (מסכת עלה פק ג משנה ט), ביסודו הוא שאסור לאכול מן התבואה

[א]

אחרי החרמת עולים להר הבית קיבלו הריפורמים שטח בכותל המערבי

יש בזמן האחרון תופעה מעניינת שצריכה ביאור, מצד אחד התפרסם בחדשים האחרונים (משן משע"ו) מכתב של כמאה רבנים נגד העליה להר הבית, מכתב שנכתב במרחשון תשע"ה, וזה נכתב בראש המכתב **אנן שליחותיהו דקמאי עבדינן**, והוא חתום כתוספת על מכתב של הרבה רבנים וגדולי ישראל מאול תשכ"ז אחרי מלחמת ששת הימים שאסרו עליה להר הבית, וזה גרם כעת שיחרימו משפחה שלמה גדולה שעולים להר הבית ואיימו עליהם שיזרקו ילדיהם מכל המוסדות אם ימשיכו לעלות להר הבית.

וכעת כ"א שבט תשע"ו נעשה הסכם עם הריפורמים, שיקבלו חלק בכותל מערבי בצד הדרומי של רחבת הכותל הנוכחי, דבר שאמור גם להתפשט ח"ו לעוד נושאים של זקיפת קומה של הריפורמים, שנגדם התחילו ללחום גדולי ישראל לפני כמאתיים שנה מלחמת חרמה ובראשם החתם סופר, ומלחמה זו נמשכת עד עצם היום הזה, וזקיפת קומה של הריפורמים היא סכנת החרבת היהדות כולה, ההכרה בהם יכול ח"ו להתרחב גם בנושאים בדיני אישות וגרות ועוד הרבה דברים ואין לדבר סוף.

אלו הריפורמים שתמכו ועבדו על קבלת רחבה נוספת בצד

מראשי הלוחמים נגד הריפורמים עיי אימרא זו של החת"ס, והא קבע דירתו בכותל המערבי ממש כדי לקדם עניני הקרבת קרבנות, אולם היה נרדף מכמה רבנים בדורו [עיי עוד במאמר **שכתבנו על רבי עקיבא יוסף שלינגר**].

הנה נעשה כבר כמה דורות הנהגה של "חדש אסור מן התורה" או שאר סיסמאות ונוסחאות שהולכים על הכיוון הזה, גם כלפי מצוות, וזה זיוף דברי החת"ס בצורה מוחלטת, שלא על זה התכוון החת"ס ח"ו כמו שאמרנו. וכן יש שניצלו גישה זו שלא לעלות לא"י עד שיבוא משיח צדקינו, והרבה ביזו והשמיצו מי שרוצה לעלות לא"י, וזה נגד דברי החת"ס שדרבן לעלות לא"י.

[ד]

גישה של התנגדות לחדש הוא סיבת ההתנגדות לתכלת

בעה"ת זכינו בדורנו לקיים מצוות ציצית בשלימות, עיי מציאות החלזון ארגמון קהה קוצים, [מורקס טרונקולוס, חלזון הפורפורה, ולא הדיונון של רדזין] וכבר נכתבו כמה ספרים על זה, ספר **'התכלת'** של הרב מנחם בורשטיין (שנת תשמ"ט) שהוא הצעת הדברים בכל הנושאים בלי הכרעות. **'כליל תכלת'** מהרב אליהו טבגר (שנת תשנ"ג) שהוא הכרעה סופית בזיהוי חלזון התכלת, והרבה דיני ציצית, ומספר החוטים והקשרים. **'לולאות תכלת'** מהרב שלמה יעקב טייטלבוים (שנת תש"ס) על זיהוי התכלת. בשנת תשנ"ד התחיל הפצת התכלת. ועיי במאמרים שלנו **"בכנף איש יהודי"**, **"הכר נא למי החותמת והפתילים"**, ועוד הרבה מאמרים מהרבה מחברים על זה.

מי שחידש והכריע ופעל למען התכלת ארגמון קהה קוצים, והקים בפועל את מפעל אגודת פתיל תכלת, הוא הרב אליהו טבגר שליט"א שגר בקרית ספר, והוא ראש הישיבה בישיבת תורת חיים במוסקבא, אולם היו גם ת"יח אחרים שפעלו למען זה, וכמו הרב מנחם בורשטיין בספרו התכלת, ועיי במאמר בכנף איש יהודי, אולם לא הגיע לידי מעשה והכרעה עד שהגיע הרב אליהו טבגר והכריע כל הספיקות והקים את המפעל.

הרב אליהו טבגר הוא תלמיד של הרב שמואל אויערבך שליט"א, וכשהכריע בראיות חזקות על אמיתות התכלת, ביקש הרב אליהו טבגר מרבו הרב שמואל אויערבך, שיתן לו המלצה שהוא ירא שמים, כדי שיוכל להציע את הראיות שלו על אמיתות החלזון לגדולי ישראל.

אמר לו רבי שמואל אויערבך, אין לך מה ללכת לגדולי ישראל, אף אחד לא ירצה כלל לדבר אתך על זה, כולם לא מוכנים כלל לדבר על דברים חדשים, שלא היה נהוג מקדמת דנא, אתה צריך לעבוד מלמטה. [היינו מתלמידי חכמים

החדשה לפני סוף ט"ז בניסן ובחז"ל לפני סוף י"ז בניסן, והחתם סופר עשה מזה אימרא שלא לשנות ולעשות דברים חדשים, על אף שמצד עצמם הם לא כ"כ חמורים, אלא משום שזה יביא לידי דברים חמורים.

אולם כל זה כשראה שזה בא מכח אנשים שרוצים לפרוק מעליהם עול מלכות שמים, אולם אם יש מצווה בתורה שהרבה זמן לא היה אפשר לקיים ונתחדש אפשרות קיומו כעת, בוודאי לא הלך לבטל מצוה זו בגלל אימרא זו.

וראיה לזה, שהרי בתשובה שלו (שו"ת מה"ס י"ד סי' ל"ו) כשנשאל מחותנו הגאון רבי עקיבא איגר על הקרבת קרבנות בזמן-הזה כשהשלטון יתן לנו רשות לזה, אם צריך לחוש לבעיה של יוחסי כהונה. והשיב שם באריכות שאין צריך לחוש לזה. והכוונה "בזמן הזה" היינו בלי ביאת משיח ובלי אליהו הנביא.

[עיי' בנושא זה גם בחזון איש (לה"ע סי' כ"ק ז' ד"ה והנה) שדן על הקרבת קרבן פסח בזמנה"ז על יוחסי כהונה; וכן טען על חסרון תכלת באבנט, שבזמנו היה באמת בעייה; אולם לא חשש בגלל חסרון ידיעת מקום המזבח. ומכל זה מבואר שלא חשש כלל על "איסור חדש", וגם לא טען שצריך משיח או אליהו הנביא].

וכאן השאלה נשאלת, אילו החת"ס היה באימרא שלו "חדש אסור מן התורה" כולל שאסור לנו לחדש שום מצוה שלא היה נהוג, ומחויבים לחכות על ביאת משיח צדקינו, איך עלה בדעתו לכתוב תשובה שמותר להקריב קרבן פסח בזמננו, הרי אמור להיות אסור מדין "חדש אסור מן התורה בכל מקום", שהרי בזמנו כבר כאלף ושבע מאות שנים לא זכינו להקריב קרבנות.

אלא ודאי שזה היה פשוט שלא התכוון לאסור דברים חדשים שהם מצוות מן התורה, אלא רק ללחום נגד מהרסי הדת שכוונתם עיי דברים חדשים להתחיל תהליך של הרס כל התורה כולה.

[ג]

ראיה מהנהגת הגאון רבי עקיבא יוסף שלינגר

ואחד מן ההוכחות הגדולות של גישה זו של החת"ס, שלא התכוון ללחום נגד מצוות התורה אלא נגד מי שנתכון להרוס את הדת, הוא הגאון רבי עקיבא יוסף שלינגר זצ"ל, שהוא בעל מחבר ספר לב העברי על ביאור צוואת החת"ס ובתוכו מלחמת חרמה נגד כל המחדשים והריפורמים, והוא בעצמו עלה לא"י בשנת תר"ל וחידש כאן את החקלאות היהודית והיה מראשי מקימי פתח תקוה שהיא אם המושבות, ועוד חידש הרבה ענינים ולא פחד כלל וכלל מן האימרא של חדש אסור מן התורה בענינים אלו, אף שהוא היה מאלו שהיה

[ו]

מתשובת החת"ס למדים שסמך על בירור מקום המקדש תחת כיפת הסלע

ועוד למדים מתשובה זו של החת"ס (שו"ת תמ"ק י"ד ס"י ל"ו) שכתב שאין לחוש על בעיות יוחסין של כהנים, שלא דן כלל על בעיית מקום המקדש, שהרי אם לא יודעים מקום המקדש אין אפשרות להקריב מזבח, שהרי בודאי מי שמקריב קרבנות מחוץ לעזרה חייב כרת מדין שחוטי חוץ, אלא על זה סמך על מה שמבואר בתשובת הרדב"ז (ת"צ ס"י תל"א) שהובא גם בברכי יוסף ובשערי תשובה (ס"י תקס"א ס"ק ה), שאין לנו שום ספק שמקום בית המקדש נמצא תחת כיפת הסלע.

מכא קביעת הרדב"ז ניתן בקלות לברר איפה כבר אין חשש של עזרה, וכן אין חשש של עזרת נשים וחיל, שזה אסור לטמאי מת ואילו בהר הבית מותר לטמאי מת, כמבואר בכלים (פ"א מ"ט), רק צריך ללכת למקוה בגלל טומאת קרי, ולא לנעול נעלי עור ולא ללכת בארנק מגולה ולא לרוק שם.

[ז]

שינויים בענין הר הבית, שהתגלו לאחר מכתב הרבנים משנת תשכ"ז

הנה יש שרצו לפקפק על קביעת הרדב"ז, אבל אחרי מלחמת ששת הימים הלכו כמה רבנים מומחים לבדוק. ובירור שמצד אחד יש מסורת על הקביעה שמקום ההיכל וקודש הקדשים נמצאים תחת כיפת הסלע. ומצד שני, דבר זה מוכח גם מצד הטופוגרפיה של ההר, שהמקום הכי גבוה של כל הר הבית נמצא תחת כיפת הסלע, ומבואר בין בחז"ל (מסכת מידות) ובין בכתבי יוסף בן מתתיהו שמקום בית המקדש הוא במקום הכי גבוה של הר הבית, וזה לא יתכן כלל אלא תחת כיפת הסלע. וכבר האריך בזה הרב זלמן קורן בספרו חצרות בית ה' ועוד מאמרים ("מעלין נקודש" מונית ל). וממילא נדחו כל מי שרצה לפקפק על קביעתו המוחלטת של הרדב"ז שבית המקדש נמצא תחת כיפת הסלע. [עיי' בזה גם במאמר שלנו "ראיות על מקום ההיכל וקודש הקדשים", ומאמר "האם באמת אסור לעלות להר הבית?"; ומאמר האם פיגועים סיבה לעזוב או לחזק את העליה להר הבית, ושם מבואר ראיות למה אין לחשוש שאחרים ילכו שלא כדין להר הבית.

הנה בשנת תשכ"ז הרבנים שכתבו לאסור העליה להר הבית היה בעיקר מצד שאין אנו יודעים מקום המקדש, ומצד שאחרים ילכו למקום שאסור ללכת או בטומאה. ואחר יותר מארבעים ושבע שנים חתמו עוד כמה רבנים, בנוסח של **אנן שליחותיהו דקמאי קעבדינו**, על אותו איסור, היינו שלא הלכו כלל לבדוק אם במשך הזמן נתבררו עוד דברים, אלא זה

פשוטים ולא מאלה שעומדים בראש העדה, כי שם הדבר נמנע וסגור ואין מה לצפות מהם על בירור העניין].

וא"כ יש לנו כעת עדות מאחד מגדולי ישראל, שהוא בן של אחד מגדולי ישראל הגרש"ז אויערבך זצ"ל, שמכיר היטב את גדולי ישראל, והוא מעיד שהתכלת לא יתברר מכח גדולי ישראל, והכל משום הנהגה של "חדש אסור מן התורה" שלא במקומו.

[ה]

מדברי החזו"א שבמקום שיש הכרח מחדשים גם דברים שלא היו

בנושא לחדש מין בהמה לאכול שלא ע"פ המסורת, כתב החזו"ן איש (יו"ד י"א, ד): "ואין לפרוץ גדר במנהגן של ישראל, ואין לנו שום הכרח לזה ודי לנו בבקר וצאן שבמסורת".

ומבואר מזה, שאילו היה זה דבר שמצוה לעשות, או שאין לנו מספיק בקר וצאן, היו מחדשים גם בהמה שאין לנו עליו מסורת, ולא אומרים חדש אסור מן התורה בכל מקום. אלא היינו בודקים אם בהמה זו מעלה גרה ומפריסה פרסה ומתירין אותה. ורק מכיוון שאין חיוב לאכול מבהמה זו, וכן אין צורך כי יש מספיק בקר וצאן, ממילא מניחים הדבר שלא לשנות המנהג ומסתפקים בבהמות שיש לנו במסורת.

וכן מבואר מדבריו בענין הקרבת קרבן פסח בזמן זה לפני ביאת משיח ואלהו, שדן אם צריך לחוש לבעיה של יוחסי כהונה, וכן גם על הבעיה של חסרון תכלת, ולא דן כלל על בעיה שזה דבר "חדש" שלא נהגו.

וא"כ כאן שיש מצוה להתפלל על הר הבית, שזה עיקר מקום התפילה שהתפללו אבותינו עיי' רש"י ריש פרשת ויצא, וכן בהרבה מקומות בתפילת שלמה המלך. ואף אם לא נותנים להתפלל, ניתן להתפלל בלב כמבואר בשו"ע (ס"י סג סע"י ז) בחולה שאינו יכול להתפלל בפה. וכן העלייה היא הכנה להקרבת קרבנות ובנין בית המקדש. וכן כיבוש המקום שלא ימסרו לגויים ועוד הרבה ענינים, ולכן לא שייך לומר שזה בבחינת "די לנו בבקר וצאן שבמסורת".

ובאמת כאן טעון עיקר הנקודה, אם יש לנו ענין לעלות על הר הבית, שמי שאין לו שום ענין, אז למה לשנות מה שהיה עד עכשיו, אבל מי שמבין שיש לנו ענין ולא רק ענין אלא חיוב השתדלות מכל מיני כיוונים, אז לא מסתכלים על איסור "חדש", ואז צריך להכנס לבירור הענינים להכריע מה התורה אומרת כעת, מה מותר ומה אסור, ולא לפסול מכח שזה לא נשמע ולא יכלו לעשות בדורות שעברו [למעשה לפני כאלף שנים כן עלו להר הבית].

בשנת תשכ"ז, כבר נשתנה המצב, ומה שנאמר בשנת תשע"ה, אין כאן שום תוספת בירור אלא העתק מה שנאמר לפני הבירורים הנוספים.

[ה]

הז"ל מלמדים שניתן לחדש דבר שלא חידשו מקודם

דגדסינן במסכת חולין (דף טז ע"ב) "העיד רבי יהושע בן זרוז בן חמיו של רבי מאיר לפני רבי על ר"מ שאכל עלה של ירק בבית שאן, והתיר רבי את בית שאן כולה על ידו. חברו עליו אחיו ובית אביו, אמרו לו: מקום שאבותיך ואבות אבותיך נהגו בו איסור, אתה תנהוג בו היתר? דרש להן מקרא זה: וכתת נחש הנחשת אשר עשה משה כי עד הימים ההמה היו בני ישראל מקטרים לו ויקרא לו נחושתו, אפשר בא אסא ולא ביערו, בא יהושפט ולא ביערו; והלא כל עבודה זרה שבעולם אסא ויהושפט ביערום! אלא מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו, אף אני מקום הניחו לי אבותי להתגדר בו. מכאן, לתלמיד חכם שאמר דבר הלכה, שאין מזיחין אותו, ואמרי לה: אין מזיחין אותו, ואמרי לה: אין מזיחין אותו".

ופירש רש"י (דף טז ע"ב) "מקום הניחו - כשיבאו בנינו אחרינו אם לא ימצאו מה לתקן במה יגדל שמם: **להתגדר** - להתגדל: **מכאן** - שראינו שקבל רבי עדות זו ולמד הימנה אף על פי שדבר תימה הוא שהרי מעולם היו נוהגין בו איסור למדנו שאין מזיחין תלמיד חכם האומר דבר הלכה חידוש לאמר לא שמעת, אין מזיחין אין מבדילין אותו משמועתו לאמר חזור בך: **מזיחין** - משקצים את דבריו: **מזיחין** - לומר גאותך גרמה לך שלא הטית אוזן לשמוע דבר כהלכתו מפי רבך לישנא אחרינא מגביהין ומסלקין אותו מדבריו". ע"כ.

[ט]

הכל תלוי ברצון

הנה זה דבר ידוע, שאם מישהו מחליט שלא רוצה לקיים איזה מצווה, בגלל שטוען שלא נוהגת היום, אם יבואו להוכיח לו שמצווה זו כן נוהגת היום, וכן יביאו ראיה שבצורה מסוימת ניתן לקיים המצווה, ואפ"י יביאו הרבה ראיות לזה, מ"מ מי שאינו רוצה לקיים, ידחה כל הראיות אפילו בצורה דחוקה ביותר, ולשיטתיה לא שייך להביא ראיות על זה. כי כדי להביא ראיות על איזה דבר צריך לדעת קודם הבירור שמצווה זו קיימת ואנו רוצים לקיים, רק שצריך בירור ענין פלוני, אבל אם אין רוצים לקיים, ממילא ידחו כל הראיות שבעולם. והרי תמיד ניתן לדחות כל דבר באיזה טעם רחוק.

מוחלט אצלם שלא שייך עוד בירור, שאילו חששו שיש עוד מקום לברר, איך כתבו אגן שליחותיהו עבדינן, מי מינה אותם לשליח לכתוב דברים שנכתבו לפני ארבעים ושבע שנים, שהיה בזמן שהדברים לא נתבררו ואסרו מכח חסרון ידיעה, והרי הם לא כתבו שלעולם עד ביאת המשיח לא יתבררו הדברים אלא כתבו לפי המצב שלהם שלא נתבררו הדברים.

וכן החשש שילכו שלא בכוונה במקום שחייב כרת, כפי שנתבאר כעת בראיות חזקות שכל העזרה היה על הרמה שהיא גבוה כשלש מטר מחלק התחתון של הר הבית, ממילא מי שלא עולה על הרמה לא שייך להכשל באיסור כרת.

וכן באותה שעה לא נתחברו כ"כ ספרים בביאור הלכה על דיני טומאה וטהרה שנוגע להר הבית, אבל לאט לאט הוציאו כמה תלמידי חכמים ספרים על הנושא הזה, כמו "אל הר המור" וספר "אל גבעת הלבונה", והדברים נתבררו הרבה יותר.

וכן נשתנו הרבה דברים גם מצד מצב הפוליטי, שבזמן הקרוב אחרי מלחמת ששת הימים היה פחד נורא על כל הערבים ולא היה חשש שהערבים ישתלטו על הר הבית, ויהא סכנה בכיבוש של כל היישוב. אולם במשך הזמן פקע פחד הערבים והם תובעים בחזרה כל מה שנכבש בששת הימים ויש סכנה שיקחו זה מכל מיני משא ומתן, ועליה להר הבית הוא שמונע כל זה, [וכבר היה סיפור כזה בתקופת רבין] וא"כ ניתוסף כאן מצוות כיבוש של המקום הזה, והסרת איום על השתלטות של הערבים על כל א"י.

ומצב זה גם סיבה שלא לחשוש שאולי יהיו אחרים שילכו במקום אסור ובלי טהרה, כמו שכתבנו במאמר, מכח התוס' (שע"ט דף טז ע"ב ד"ה אלא צניי הגולה, ע"כ) שבמקום שיש חשש שהגויים ישתלטו על המקום לא חוששין לחששות כאלו.

וא"כ צע"ג איך יכולים לכתוב אגן שליחותיהו דקמאי עבדינן, בזמן שנתנו הרבה דברים.

משל למה הדבר דומה, לאשה עגונה שהביאו לפני הרב ראיות מפוקפקות שהבעל מת, ופסק הרב שאי אפשר לסמוך על זה להתיר אותה. וכשהרב נפטר, הלכו רבנים אחרים והביאו ראיות ועדויות נוספות על מיתת הבעל, ואמרו שעל זה כן ניתן לסמוך להתיר האשה. ואז קמו כמה רבנים ואמרו "אגן שליחותיהו דקמאי עבדינן" הרב הראשון שאסר את האשה, וממילא כל מי שמתחתן עם אשה זאת חייב מיתה וכרת. האם יש מקום לטענה זו, הרי הרב הראשון פסק מספק בגלל עדויות מפוקפקות וכעת נתחדשו ראיות. וזה שייך ג"כ כאן לענינו.

אולם כנראה רבנים אלו סוברים שהרבנים הראשונים הכריעו שלא שייך כלל להכריע בשום פנים ואופן איפה מקום המקדש, עד שיבוא משיח ואליהו. אולם זה מנא להו כלל זה, ואיך הם כותבים שליחותיהו דקמאי עבדינן.

ועכ"פ הדבר ברור שפסק זה לא ניתן מכח בירור נוסף, אלא מכח חסרון בירור נוסף. כתוצאה מזה, מה שנאמר

ועי' בזה במאמר **"זכריה הנביא - בית המקדש יבנה בידי אדם"** שמבואר בנביאים יחזקאל וזכריה שבית שלישי יבנה בידי אדם, וגם מבואר בבבלי מגילה (דף י"ג ע"ב) וירושלמי (מעשר שני פ"ה הל' ג) שניתן לבנות בית המקדש לפני ביאת המשיח.

וכן עיי' בכל ספר ליקוטי הלכות של החפץ חיים שדירבן מאוד ללמוד דיני קרבנות, כדי לאפשר להקריב קרבנות בזמן שאפשר, אף בלי בית המקדש.

[י]

דברי האור שמחה: אם לא מחדשים לטובה מחדשים לרעה

האור שמח, בספרו על התורה משך חכמה, כותב סיבת התפרקות הדורות עיי' הרפורמים למיניהם, משום שבטבע בני אדם רוצים לחדש דברים, אולם בחו"ל קשה מאוד לחדש דברים גם לטובה וחידוש מצוות, ורק בא"י ניתן יותר בקלות לחדש דברים, על כן בחו"ל מכיוון שלטובה קשה לחדש, אבל אי אפשר לדכא הרצון לחדש, ממילא הלך הרצון הזה לכיוון לא טוב ומזה צמח הנהירה אחרי מנהגי גוים, וזה יסוד של הרפורמים למיניהם, עד שבא הקצף וגירש אותם למקום אחר כדי שידעו שאי אפשר להתבולל בין הגוים, ואז צריך שוב לחזור בתשובה וזה שוב החידוש שנותן חיות, אבל עדיין לא חידוש יותר ממה שהיה פעם.

אבל בא"י ניתן לחדש גם לכיוון הטוב, וממילא אין כאן הסכנה לרצון החידוש שהולך לכיוון הרעה.

אולם כל זה אם באמת נותנים לחדש לכיוון הטוב אז רצון של החידוש הולך לכיוון נכון וחיוזק יהדות אבל אם מעכבים כל מושג של חידוש לטובה, ומאידיך אין אפשרות לעכב רצון החידוש, אז הולך רצון זה לכיוון הרע.

וז"ל המשך חכמה (ויקרא פקק טו): "ככה יחליף מצב הישראלי וקיומו בעמים, כאשר עין המשכיל יראה בספר דברי הימים. וזה לשתי סיבות: לקיום הדת האמיתי וטהרתו, ולקיום האומה. כי כאשר ינוח ישראל בעמים יפריח ויגדל תורתו ופולולו, ובניו יעשו חיל, יתגדרו נגד אבותיהם, כי ככה חפץ האדם אשר האחרון יחדש יוסיף אומץ מה שהיה נעלם מדור הישן. וזה בחכמות האנושיות, אשר מקורן מחצבת שכל האנושי והנסיון, בזה יתגדרו האחרונים יוסיפו אומץ, כאשר עינינו רואות בכל דור. לא כן הדת הא-לוקי הניתן מן השמים, ומקורו לא על ארץ חוצב. הלא אם היה בארץ ישראל מלפנים, הלא היה להם להתגדר בתיקון האומה כל אחד לפי דורו - בית דין הגדול היה יכול לבטל את דברי בית דין הקודם. ומה שנדרש ב-י"ג מידות, אף בית דין קטן היה יכול להראות אופן הישר בעיניהם. וראה ביום הכיפורים לענין שעורים מה שאמרנו, שבדיני נפשות הוא כל אחד כפי הסכס חכמי דורו איזה שעור קצוב, יעויין שם. ומלבד זה היה תמיד הופעה א-לקית רוחנית,

ואילו הולכים בכיוון זה לדחות כל דבר, ניתן לבטל כל מצוות התורה, ניתן לאסור הנחת תפילין, כי מי הגיד לך שסדר הפרשיות הם בסדר. ויציאת גס בלבן, מי הגיד לך שהכבש הוא כבש, ושהבגד הזה מחויב בציצית. ונשיאת כפיים ופדיון הבן מי הגיד לך שהכהן הוא כהן. ומצה ומרור מי הגיד לך שאין בו חמץ, ואם זה מרור. וכן קריאת שמע ותפילה, מי אומר לך שאתה באמת מתכוון, וכן מתוך אזהרה חמורה של ברכה לבטלה ועבירת לא תישא אם ח"ו המצה לא בסדר. וכן אסור להתחתן עם אשה מחמת חשש ממזרות ואשת איש וגויה ונידה, אולי ראתה כעת, אולי המקוה לא בסדר, אולי יש חציצה אולי עדי הגט היו פסולים. וכן א"א לאכול שום דבר, אולי הבשר נבילה או טריפה, אולי יש כאן תולעים ושאר שרצים. והרשימה ארוכה, איך חכם גדול יכול לעקור כל התורה כולה בדברים כאלו.

אלא הענין הוא, אם רוצים הדבר, אז מבררים הנושא בכללי הפסק הרגילים, ואם אין רוצים הדבר, יש תמיד סברות אף רחוקות לבטל הענין.

משל למה הדבר דומה, לאשה בת תשעים ותשע שיש שמועה שמת בעלה, והיא אינה מעוניינת להתחתן כלל, לא מטריחים את הרבנים איך להתיר אשה זו ולהביא עדים והוכחות שמת בעלה, כי אין לנו צורך לזה.

אולם אשה בגיל עשרים שיש שמועה שמת בעלה והיא רוצה להתחתן, טורחים הרבנים להביא ראיות איך להתיר את האשה, ומחפשים בכל העולם מי שיכול ליתן עדות לזה.

וזה בכל דבר, שאם יש צורך, נכנסים לבירור הענינים, ואם אין צורך לא מטריחים לברר הנושא. וכן כאן מי שחושב שאין לנו שום ענין בכל עניני מקדש כי הכל יעשה עיי' משיח צדקינו, או שירד מן השמים, ממילא אין לו שום ענין לברר הנושא. אבל מי שמבין שהתפקיד שלנו לקדם ענין בנין בית המקדש והקרבת קרבנות, ממילא נכנסים לעובי הקורה לבדוק את הנושא ולא פוסלים את הדבר בגלל חששות רחוקות, חששות שבשאר חלקי תורה לא היינו חוששין לזה.

ועי' בספר "הר קדשי" של הרב שלמה בניזרי, שרצה לדחוק בדחוקים גדולים שאולי מקום המקדש נמצא במקום אחר, אולם לבד שזה לא מציאותי, עיקר הנקודה שהוא כותב שאין שום מצוה לעלות על הר הבית, וכל עניני קרבנות ובית המקדש שייך רק למשיח ואליהו הנביא, וממילא מה ענין לחפש ולהכריע ולשנות, וממילא כל מה שכתב הוא מגמתי ולא לענין.

[הדימיון] לעגונה אין הכוונה שכאן מחפשים קולות רחוקות כמו שיש מחפשים להתיר עגונה, כי כאן הדבר ברור כשמש שלא שייך כלל שמקום המקדש יהא במקום אחר חוץ מתחת כיפת הסלע, אלא לקחנו הדוגמא של עגונה משום שענין בנין בית המקדש הוא הנמשל של אשה שרוצה להתחתן, כמבואר בשיר השירים, ועם ישראל משתוקק שיוכלו להקריב קרבנות ושיבנה בית המקדש].

"זזה לדעתי ביאור הגמרא יש פסמים: וכאור בוקר בעולם הזה יזרח שמש לצדיקים לעתיד לבא, אשר רש"י ור"ת נדחקו בה. ולפי זה כך פירושה, דכמו דאילת השחר שהוא קופץ כאיל, ומרגע לרגע יפול אור יותר בהיר ויש הוספה בהאור, כך יזרח שמש לצדיקים לעתיד לבא. שזריחת השמש בעולם הזה על אופן אחד, מה שאין כך לעתיד לבא יהיה תמיד הופעה חדשה והשגות גדולות מרגע לרגע, במה שידעון מה שלא ידעו בידעית השי"ת. ויתוסף להם הוספה והארה בכבודו יתברך מעת לעת, וכמו שאמר (פסלים פד, ט) "ילכו מחיל אל חיל", שלא יהיה לתלמיד חכם מנוחה בעולם הבא, כך שיהיו רצים בהשגה ובהארת אור א-לקי בלי הפסק. ובזה הפרט יהיה כאור בוקר, שהדמיון הוא בהוספת האור ומרוצתו המתגדלת מרגע לרגע ואינו עומד על תכונה אחת. בינה זה!".

עב"ל המשך חכמה.

[יא]

ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה

זכריה (פסוק ג): "כֹּה אָמַר ה' צֶב־אוֹת אִם בְּדַרְכֵי תִלְךָ וְאִם אֶת מִשְׁמַרְתֵּי תִשְׁמֹר וְגַם אֶתָּה תִדְּוִן אֶת בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמֹר אֶת חֻצְרֵי וְנִתְתִּי לְךָ מִהֲלָכִים בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה".

ידוע פירוש פסוק זה, שמלאך נקרא עומד משום שאינו יכול להשתנות, אולם יהודי אינו יכול להיות עומד, אלא משתנה בכל עת, ואם הולך בדרך טוב, משתנה לטוב, ואם לא, משתנה לרע ואין מציאות של עמידה.

זזה שייך גם לענין הכלל, שאם כלל ישראל מתקדם ביהדות, זה עליה, אבל אם מעכבים ההתקדמות, אז ממילא נסוגים לאחור, ולא שייך ענין שנקרא "סטטוס קוו" ביהדות, תמיד יש תזוזה, והעצה שלא לסגת לאחור בהנהגת כלל ישראל, הוא לצעוד קדימה בקיום מצוות כשזה מתאפשר.

[יב]

נחזור לענין הר הבית, והכותל והריפורמים

כפי שביארנו עיקר הטענה כעת נגד העליה על הר הבית הוא התנגדות לברר מחדש את בירור עליה להר הבית, וכמו שכתבו הרבנים בשנת תשע"ה "אנן שליוחותיהו דקמאי עבדינן" היינו שאנו מתנגדים לבירור עוד הפעם הסוגיה, אלא מעתיקים הפסק של פעם, כי לפי טענתם, מה שנאסר בשנת תשכ"ז לא שייך כלל שמישהו יברר יותר את הנושא. [עיי' בזה במאמר שכתבנו "ראיות על מקום ההיכל וקודש הקדשים" ובמאמר "האם באמת אסור לעלות להר הבית" שכל זה נתברר מן הספר "הר קדשי" של הרב שלמה בניזרי, שעד שיבוא משיח

מלבד מקדש ראשון, ששרה עליהם הרוח, והיו נביאים ובני נביאים, ואסיפת בעלי חכמה והטהרה המוכשרים לזה, כאשר כתב הרמב"ם נהגות יסודי המורה, והיה אורים ותומים. אף במקדש שני אמרו ששם שואבים רוח הקודש, והיה גלוי אור א-לקי תמיד חופף, אשר לא ידעו הדור מלפנים. ומההנהגה של האומה בעניינים הזמניים, כאשר היה המשפט מסור להם לדון להוראת שעה, שהשעה היה צריכה לכך.

"לא כן בגולה, שנתמעט הקיבוץ והאסיפה בלימוד התורה, שמתעם זה אין רשות לשום בית דין לחדש דבר, כמו שכתב הרמב"ם נהקדמתו לספר משנה מורה, ואין שום חוזה ונביא, ומחיצה של ברזל מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים. כך היה דרכה של האומה, שכאשר יכנסו לארץ נכריה, יהיו אינם בני תורה, כאשר נדלדלו מן הצרות והגזירות והגירוש, ואח"כ יתעורר בהם רוח א-לקי השואף במ להשיבם למקור חוצבו מחצבת קדשם, ילמדו, ירביצו תורה, יעשו נפלאות, עד כי יעמוד קרן התורה על רומו ושיאו. הלא אין ביד הדור להוסיף מה, להתגדר נגד אבותם! מה יעשה חפץ האדם העשוי להתגדר ולחדש? יבקר ברעיון כוזב את אשר הנחילו אבותינו, ישער חדשות בשכוח מה היה לאומתו בהתנוודדו בים התלאות, ויהיה מה. עוד מעט ישוב לאמר "שקר נחלו אבותינו", והישראלי בכלל ישכח מחצבתו ויחשב לאזרח רענן. יעזוב לימודי דתו, ללמוד לשונות לא לו, יליף מקלקלתא ולא יליף מתקנא, יחשוב כי ברלין היא ירושלים, וכמקולקלים שבהם עשיתם כמתוקנים לא עשיתם. "ואל תשמח ישראל אל גיל כעמים" (ישעיה ט, ב).

"אז יבוא רוח סועה וסער, יעקור אותו מגזעו יניחהו לגוי מרחוק אשר לא למד לשונו, ידע כי הוא גר, לשונו שפת קדשנו, ולשונו זרים כלבוש יחלוף, ומחצבתו הוא גזע ישראל, ותנחומיו נחומי נביאי ה', אשר ניבאו על גזע ישי באחרית הימים. ובטלטלו ישכח תורתו, עומקה ופלפולה, ושם ינוח מעט, יתעורר ברגש קודש, ובניו יוסיפו אומץ, ובחוריו יעשו חיל בתורת ה', יתגדרו לפשט תורה בזה הגבול, אשר כבר נשכחה, ובה יתקיים ויחזק אומץ. כה דרך ישראל מיום היותו מתנוודד - פוק חזי אמירות דברים בספר אור זרוע סוף הלכות מפילה נמשנה מר"א מביהם ז"ל מעמד האומה בארצות פרי"א, יעויין שם!

"זזה "לא מאסתים" - מיאוס הוא על שפלות האומה בתורה והשכלה הרוחנית המופעת מתורתנו הכתובה והמסורה. "לא געלתים" - הוא על גיעול ופליטה ממקום למקום. "לכלותם" - הוא על הגלות שזה גיעול וכליון חרוץ להאומה. "להפר בריתי אתם" - הוא על שכחות התורה. רק "כי אני ה' א-לקיכם", רצונו לומר, שהגיעול והמיאוס הוא סיבה שאני ה' א-לקיהם. אבל לא מיאוס וגיעול מוחלטת "לכלותם ולהפר בריתי אתם" חלילה. שעל ידי זה יתגדל שמו ויתקיים גוי זרע אברהם, זרע אמונים, ראוי ועומד לקבל המטרה האלקית, אשר יקרא ה' לנו באחרית הימים בהיות ישראל גוי אחד בארץ, והיה ה' אחד ושמו אחד. ויש לנו בזה דברים רבים ואכמ"ל.

ואחד מן הדוגמאות כאן, עליה להר הבית לא, וריפורמים בכותל כן, ולפי החת"ס, ריפורמים לא, ועליה להר הבית ואח"כ הקרבות קרבנות כן.

בקיצור, אין שום אפשרות לעכב הדחף לדברים חדשים, והנכון שינצלו זה לכיוון הטוב, ואם סותמים שם הדרך, זה הולך לכיוון הרע.

והדרך הנכון, כל דבר חדש צריך לבדוק אם הוא נכון בכללי הפסק וסוג ראיות שנוהגים בשאר חלקי תורה, ואז לעשות הלכה למעשה.

צדקינו אנו נשארים בכותל ולא זזים מילימטר קדימה]. ולפי דבריהם המקום המקודש ביותר ליהדות הוא הכותל המערבי עד שיבוא משיח, וכך כותבים זה מפורש, וסתמו בזה כל החשק לחדש דברים בכיוון הטוב. וכתוצאה מכך הדברים הולכים לחדש דברים בכיוון הרע, וזה הענין שהקב"ה מגלגל הצלחת הריפורמים לקבל רחבה בכותל המערבי ממש במקום שעולים להר הבית, ובמקום שיש אזהרה של הרבנות הראשית שאסור לעלות על הר הבית, והם מתכוונים להמשיך ללחום לקבל גם את הרחבה הנוכחית, ואז ח"ו לא יהא עוד שום היכרות בין יהדות הנקרא אורטודוקסי ובין מה שנקרא ריפורמי, ועוד רוצים להרוס שאר חלקי תורה ע"י שכעת מקבלים גיבוי מן הממשלה.

הנה מה שאומרים שמקום המקודש ביותר ליהדות הוא כותל המערבי, זה מבחינה מעשית היה נכון כל זמן שלא היה אפשרות לעלות אל הר הבית, אבל כשנתברר ההלכה והבירורים והאפשרות לעלות להר הבית, נעשה מקום המקודש ביותר לשימוש מעשי, הר הבית, ואי"ה כשנזכה לבנות בית המקדש, יהא מקום המקודש ביתר לשימוש מעשי, בית המקדש.

אין הכוונה שאלו שמתנגדים לעליה רוצים את הריפורמים אלא מן השמים מגלגלים שהריפורמים יקבלו מקום ברחבת הכותל, כדי להעיר שאנו לא נסתפק כמקום הקדוש ביותר בכותל אלא נמשיך לעלות להר הבית. ועוד, יסוד זה שאם לא עולים, ממילא יורדים, הוא נכון גם לסכנת הרבה ענינים, ולא חסר כיום סיבות לירידה כמו אינטרנט בלי סינון וכו', ונסיון להכניס כאן מאות אלפי גיורים פיקטבים, ואחד מן הדברים שיכולים לעזור הוא עליה ביהדות שכולל פעולות לקידום בנין בית המקדש והקרבת קרבנות, שההשתדלות כעת הוא עליה להר הבית].

ויסוד הטעות של המתנגדים לעליה הוא עיקום דברי החת"ס, שמצד אחד אמר "חדש אסור מן התורה בכל מקום" ומצד שני אמר שניתן להקריב קרבנות בזמן הזה, והם לא סותרים זה לזה, אלא משלימים זה את זה, שע"י החידוש לכיוון הטוב ניצולים מלחדש לכיוון הרע, אבל כשמעקמים דבריו ומנצלים הכלל של "איסור חדש" בכל דבר גם לבטל מצוות, וחושבים שע"י זה ניצלים מלהיגרר לדברים חדשים בכיוון הרע, הקב"ה מראה לנו שאדרבה, ע"י שמנצלים דברי החת"ס של "חדש אסור מן התורה" גם לבטל מצוה, ולא נותנים לחדש מצוות של התורה שנתאפשר קיומו, זה גופא מביא דברים חדשים לכיוון הרע וכמו שהסביר המשך חכמה,

[יג]

דברי אור החיים הקדוש על השתדלות לבנין בית המקדש

ונסיים בדברי האור החיים הקדוש, שמעיר התביעה הגדולה מגדולי ישראל לעשות השתדלות לבנין בית המקדש, שנראה מדבריו שכולל גם עליה להר הבית בזמן שזה אפשרי.

ז"ל אור החיים (ויקרא פקק נה כה): "כי ימוך אחיך וגוי. פרשה זו תרמוז ענין גדול והערה ליושבי תבל, כי ימוך על דרך אומרו (קהלת י"ח) בעצלתים ימך המקרה, ואמרו ז"ל (פניניו ז"ל ע"ג) עשיתם לאותו שנאמר בו (פסלים קד) המקרה במים עליותו מך, כי כשהתחוננים מטין מדרך הטוב מסתלקים ההשפעות ומתמסכן עמוד הקדושה, כי העיקר תלוי בהתחוננים, ואמר ומכר מאחוזתו ירצה על המשכן משכן העדות אשר הוא אחוזתו ית' שבו השרה שכינתו ובעונותינו נמכר הבית ביד האומות, וכמאמרם ז"ל (מדרש פסוק פסוק מזמור לאסף באו גוים וגוי, והודיע הכתוב כי גאולתו היא ביד הצדיק אשר יהיה קרוב לה' על דרך אומרו (לעיל א) בקרובי אקדש הוא יגאל ממכר אחיו, כי האדון ב"ה יקרא לצדיקים אח כביכול דכתיב (פסלים קכג) למען אחי ורעי, והגאולה תהיה בהעיר לבות בני אדם **ויאמר להם הטוב לכם כי תשבו חוץ גולים מעל שלחן אביכם** ומה יערב לכם החיים בעולם זולת החברה העליונה אשר הייתם סמוכים סביב לשלחן אביכם הוא א-להי עולם ב"ה לעד, וימאס בעיניו תאוות הנדמים ויעירם בחשק הרוחני גם נרגש לבעל נפש כל חי עד אשר יטיבו מעשיהם, ובה יגאל ה' ממכרו, ועל זה עתידין ליתן את הדין כל אדוני הארץ גדולי ישראל ומהם יבקש ה' עלבון הבית העלוב".

עכ"ל האור החיים.

נכתב בעזהי"ת ע"י מורנו הרב שליט"א

כ"ה שבט תשע"ז

ניתן להשיג את הגליונות גם באתר 'ברייתו יצחק'
וכן בדואר אלקטרוני TALMIDIM2@GMAIL.COM